

Transportministeriet

Transportministeren

Transportudvalget
Folketinget

28. maj 2021

Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Telefon 41 71 27 00

Transportudvalget har i brev af 7. maj 2021 stillet mig følgende spørgsmål vedrørende L 220 – Forslag til lov om anlæg af Lynetteholm, som jeg hermed skal besvare. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rasmus Vestergaard Madsen (EL).

Spørgsmål nr. 2:

Den samfundsøkonomiske manual for infrastrukturprojekter - som formodes at finde anvendelse, da projektet henhører under Transportministeriet foreskriver, at alle væsentlige samfundsøkonomiske omkostninger skal indregnes, uanset hvem i samfundet der skal bære dem, så man kan holde projektets samlede effekt op mod alternative løsninger for jorddeponi og klimasikring. Vil ministeren give et skøn over de samfundsøkonomiske omkostninger ved de mange ledningsarbejder, som lovforslaget og implementeringsregørelsen nævner?

Svar:

1. I lovforslagets almindelige bemærkninger står der under punkt 5 om økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v., at projektets gennemførelse berører en række forsyningsledninger og nødvendiggør, at der skal foretages en række ledningsarbejder, herunder flytninger og omlægninger. Fordelingen af udgifter til ledningsarbejder afhænger af den enkelte ledningsretsstilling. Det kan derfor have økonomiske konsekvenser for ledningsejerne. Dette beror på, om der er taget stilling til spørgsmålet i eventuelle tilladelser eller aftaler. Såfremt der ikke er taget stilling til spørgsmålet, er det Transportministeriets vurdering, at ledningsejer vil skulle betale for omlægningen, da det såkaldte gæstebegreb vil gælde i det tilfælde.

Det er derfor også korrekt, at der ikke er anført et beløb for, hvor meget disse omkostninger i sidste vurderes at ville ende ud i. Dette er i øvrigt ikke uset i Transportministeriets anlægslove, idet den endelige afklaring af behovet for ledningsarbejder – og dermed muligheden for at have kendskab til omkostningerne hertil – ofte ikke foreligger, før anlægsloven er vedtaget, jf. herved beskrivelse

nedenfor. Jeg kan som eksempler nævne, at lov om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro og lov om Aarhus Letbane ikke omtaler, hvor meget det forventes, at ledningsomlægninger vil koste.

Det er også på den baggrund den altovervejende hovedregel, at anlægsloven ikke udgør en tilladelse til ledningsomlægninger. Det er en proces, der kører efter anlægslovens vedtagelse efter almindeligt gældende regler herom. Dette gælder også for L 220 – Forslag til lov om anlæg af Lynetteholm.

2. Generelt i forhold til ledninger og miljøvurderinger bemærkes det, at der i miljøvurderingen screenes for, om et projekt vil involvere flytning af større og kritiske forsyningsledninger, miljøkonsekvensrapporten vil så indeholde en overordnet vurdering af flytningen.

Men vurderingen af om det konkret er nødvendigt at flytte de enkelte ledninger i forbindelse med et anlægsprojekt, kan typisk først ske, når projektet er endeligt vedtaget. Når anlægsprojektet kan realiseres eller påbegyndes, udarbejdes detaljerede ledningsprotokoller for alle ledninger i de berørte ejendomme/arealer. Der tages konkret stilling til hver ledning. Omlægning af ledninger aftales med anlægsmyndigheden. Hvis det er nødvendigt at flytte en ledning til en placering uden for anlægsområdet, er det op til ledningsejer at identificere og aftale placering med ejer af den ejendom, hvor ledningen ønskes placeres. Kan der ikke opnås aftale, skal der enten eksproprieres med hjemmel i den særlovgivning, der gælder for den pågældende forsyning eller ledningsejer må finde anden placering. Hvis en ledningsflytning skal miljøvurderes, er dette ledningsejer ansvar.

Hvis miljøvurderingen for anlægsprojektet også skal være en miljøvurdering af alle potentielle ledningsflytninger, vil der i miljøvurderingsfasen skulle indhentes oplysninger om alle ledninger på alle arealer for alle de respektive alternativer, der miljøvurderes på. Og alle ledningsejerne vil skulle involveres i forhold til vurdering af en ny placering. Dette vil være yderst vanskeligt, da der er erfaringer med, at ledningsejerne typisk er tilbageholdende med at medvirke til dette arbejde, før der foreligger et endeligt projekt for og dermed afklaring af, at ledningerne rent faktisk skal flyttes. De enkelte ledningsflytninger vil desuden ofte vil være projekter, som i sig selv ikke vil være omfattet om kravet om miljøvurderinger.

Dertil kommer det forhold, at der kan lang tid fra udarbejdelse af en miljøvurdering med de forskellige potentielle alternativer til den

politiske beslutning om et endeligt anlægsprojekt, herunder linjeføringen. Herefter vil der gå yderligere tid til anlægsloven udarbejdes og vedtages, til beslutning om finansiering og derefter til start på selve anlægsprojektet. I denne periode kan der blive etableret nye ledningsanlæg på de pågældende ejendomme. Det er derfor oftest vanskeligt at opgøre, hvad ledningsarbejderne i sidste ende vil komme til at koste i forbindelse med fremsættelse af anlægslove.

3. I forhold til L 220 – Forslag til lov om anlæg af Lynetteholm reguleres ledninger på nøjagtig samme måde som i andre anlægslove på Transportministeriet område.

Således foreslås det i § 11, stk. 1, at arbejder på ledninger i eller over arealer i området, hvor projektet nævnt i § 1 skal gennemføres, herunder om nødvendigt flytning af ledninger, i forbindelse med arbejder, der iværksættes af Udviklingselskabet By og Havn I/S under gennemførelsen af projektet, betales af ledningsejeren.

I stk. 2 foreslås det, at stk. 1 ikke finder anvendelse, hvis andet er særligt bestemt ved aftale eller kendelse afsagt af en ekspropriationskommission nedsat i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. § 12, stk. 1, foreslås det, at Udviklingselskabet By & Havn I/S i forbindelse med gennemførelsen af projektet nævnt i § 1 skal tage hensyn til ledninger omfattet af § 11 og så tidligt som muligt drøfte et planlagt arbejde med ledningsejeren med henblik på at undersøge, hvordan anlægsarbejdet kan tilrettelægges på den mest hensigtsmæssige måde for begge parter.

I stk. 2 foreslås det, at kan der ikke opnås enighed mellem Udviklingselskabet By & Havn I/S og ejere af ledninger omfattet af § 11 om, hvordan planlagte anlægsarbejder på de arealer, hvori eller hvorover ledningerne er anbragt, skal tilrettelægges, kan transportministeren efter at have meddelt ledningsejeren, at det planlagte arbejde påbegyndes, træffe afgørelse om gennemførelse anlægsarbejdet og kræve bestemte ledningsarbejder udført af ledningsejeren.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget står der under punkt 3.5.2 om Transportministeriets overvejelser og den foreslåede ordning bl.a., at:

”I forbindelse med etableringen af Lynetteholm vil flere ledninger bl.a. på søterritoriet blive påvirket.

Transportministeriet er ikke bekendt med, at der findes trykt retspraksis, som har taget stilling til, om gæsteprincippet også er gældende for ledninger på søterritoriet.

[...]

For så vidt angår betaling for udgifter til at sikre eller flytte ledningsanlæg vurderes det at være afgørende, hvad der fremgår om dette forhold i en eventuelt givet tilladelse til ledningsanlæggets etablering i sin tid sammenholdt med lovgivningen på dette tidspunkt.

Såfremt der ikke heri er taget stilling til andet, er det ministeriets vurdering, at retsstillingen for den pågældende ledning i vand må svare til den, der gælder for ledninger, som er etableret på land under lignende omstændigheder.

Det vurderes derfor også, at en ledningsejer, der vederlagsfrit har fået tilladelse til at etablere et ledningsanlæg i vandet, ikke kan modsætte sig at sikre eller fjerne anlægget igen for egen regning, hvis statens råden over søterritoriet gør dette nødvendigt. Statens højhedsret (rådighedsret) i forhold til søterritoriet indebærer, at staten generelt har adgang til at regulere forholdene og varetage det offentlige interesser på søterritoriet, hvorfor det i forhold til ledninger i vand – i lighed med, hvad der gælder for ledninger etableret på land – må være udgangspunktet, at ledningsejeren (med et rimeligt varsel) er forpligtet til for egen regning at gennemføre nødvendige ledningsarbejder, hvis statens udøvelse af rådighedsretten nødvendiggør sådanne arbejder. Dette udgangspunkt kan som nævnt fraviges i fastsatte regler, myndighedsafgørelse eller aftaler mellem staten og den pågældende ledningsejer.”

Spørgsmålet om betaling er også omtalt i Transportministeriets høringsnotat til lovforslaget, hvor der om betalingsspørgsmålet for flytning af ledninger under pkt. 2.4.1. står følgende:

”Transportministeriet skal hertil samlet bemærke, at ministeriet anerkender, at spørgsmålet om betaling for omlægning af ledninger i nærværende lovforslag har ledningsejernes særlige interesse, særligt i forhold til ledninger, som er placeret i søterritoriet.

Det foreslås i § 11, stk. 1, at arbejder på ledninger i eller over arealer i området, hvor projektet nævnt i § 1 skal gennemføres, herunder om nødvendigt flytning af ledninger, i forbindelse med arbejder, der iværksættes af Udviklingselskabet By og Havn I/S, under gennemførelsen af anlægsprojektet, betales af ledningsejeren.

I stk. 2 foreslås det, at stk. 1 ikke finder anvendelse, hvis andet er særligt bestemt ved aftale eller kendelse afsagt af en ekspropriationskommission nedsat i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

En lignende bestemmelse findes også i tidligere anlægslove fra Transportministeriet. Der henvises bl.a. til lov om anlæg af en Nordhavnstunnel og lov om anlæg af en ny jernbane over Vestfyn.

Ministeriet lægger derfor til grund i loven, at det som udgangspunkt er ledningsejer, som skal betale for gennemførelsen af nødvendige arbejder på ledninger i forbindelse med projektet. Undtagelsen hertil er, hvis andet er særligt bestemt ved aftale eller kendelse afsagt af en ekspropriationskommission.

Det afspejler det såkaldte gæsteprincip. Et princip som domstolene har taget stilling til mange gange i forhold til ledninger på land.

Ministeriet har ikke kendskab til, at der er taget stilling til retsstillingen for ledninger på søterritoriet i forhold til betaling for nødvendige arbejder i forbindelse med et projekt. Som beskrevet i de almindelige bemærkninger under pkt. 3.5.1.2. om ledninger på søterritoriet, så gælder statens højhedsret på søterritoriet, og det følger heraf bl.a., at det kræver særlig tilladelse fra staten at anbringe faste anlæg på søterritoriet, herunder ledningsanlæg. Højhedsretten er bl.a. indført i kystbeskyttelsesloven, der i § 16 a, stk. 1, nr. 2, fastslår, at der på søterritoriet til andre formål end kystbeskyttelse kun efter tilladelse fra miljøministeren (Kystdirektoratet under Naturstyrelsen) må udføres anlæg eller anbringes faste eller forankrede indretninger eller genstande. Det er i forhold til visse forsyningstyper Energistyrelsen, der har kompetencen til at give tilladelse til etablering af den pågældende forsyning på søterritoriet, hvilket gælder i forhold til rørledninger, hvori der fremføres olie, naturgas, fjernvarme samt i øvrigt ved etablering af elforsyning på alle spændingsniveauer, jf. vejledningen om udlægning af telekabler og visse rørledninger på søterritoriet.

For så vidt angår betaling for udgifter til at sikre eller flytte ledningsanlæg vurderes det at være afgørende, hvad der fremgår om dette forhold i en eventuelt givet tilladelse til ledningsanlæggets etablering i sin tid sammenholdt med lovgivningen på dette tidspunkt.

Såfremt der ikke heri er taget stilling til andet, lægger ministeriet til grund, at retsstillingen for den pågældende ledning i vand må svare til den, der gælder for ledninger, som er etableret på land under lignende omstændigheder [...]"

4. I overensstemmelse med vanlig praksis for Transportministeriets anlægslove skal Udviklingselskabet By & Havn I/S og ledningsejerne i anlægsområdet på den baggrund og efter forventet vedtagelse af L 220 – Forslag til lov om anlæg af Lynetteholm i samarbejde finde løsninger på nødvendige ledningsomlægninger. Der må om nødvendigt søges om tilladelse til sådanne ledningsomlægninger, herunder evt. udarbejde miljøvurderinger heraf, efter almindeligt gældende regler herfor. Omkostningerne til ledningsomlægninger dækkes efter gæsteprincippet af ledningsejer, medmindre ledningsejer kan dokumentere et retligt grundlag, f.eks. aftale eller kendelse fra en ekspropriationskommission, som fraviger herfra.

Med venlig hilsen

Benny Engelbrecht